

MODERN YÖNETİM KURAMLARI VE YENİ YAKLAŞIMLAR

MODERN YÖNETİM KURAMLARI

- Klasik kuram : Örgütü rasyonel, ussal bir sistem olarak sunmuştur.
- Neoklasik kuram: Klasik kuramın ihmal ettiği insan ögesini açıklamakla yetinmiştir (Can, 2005, 56).
- Modern kuram ise: Çalışanların karmaşık olduğunu ve çeşitli faktörler tarafından motive edildiğini öne sürmektedir. Örgütler dinamik ve açık sistemler olarak ele alındığı için değişim ve karmaşıklık bu kuramın üzerinde durduğu temel noktalar olarak görülmektedir (Şahin, 2012).

SİSTEM YAKLAŞIMI

(Modern Yönetim Kuramları)

Sistem yaklaşımı (Can, 2005; 56);

- 1) Bir örgüt, sistem olarak birbirine bağımlı, birbirini ve tüm sistemi etkileyen alt sistemlerden oluşur.
- 2) Sistemin temel parçaları; birey, biçimsel örgüt, doğal örgüt, rol ve statü kavramları ile sistemin yer aldığı fiziksel çevreden oluşmaktadır. Bu parçalar sürekli birbirleriyle ilişkide ve birbirine bağımlı durumdadır.
- 3) Bu parçalar arasındaki ilişkiyi sağlayan süreçler ise iletişim karar verme, parçalar arası ve içi denge ile parçaların çevreyle olan dış dengesinin sürdürülmesidir.

SİSTEM YAKLAŞIMI

(Modern Yönetim Kuramları)

- Sistem yaklaşımına damga vuran kuramcılar (Aydın, 2007, 113):
- Alfred Korzybski (gerçekliğin süreci),
- Mary Parker Follet (eşgüdüm),
- Chester Barnard (işbirliğine dayalı dinamik bir sistemin kontrolü),
- Ludwig Von Bertalanffy (örgütlerde çok yönlü dinamik bir etkileşim olasılıklarının dikkate alınması, örgütlerde alt birimlerin ve bu alt birimlerin oluşturduğu bütünün önemi)

SİSTEM YAKLAŞIMI

(Modern Yönetim Kuramları)

Sistem yaklaşımında (Aydın, 2007, 113);

- Sınırlı bir alanda uzmanlaşmaya yol açan klasik bilime karşılık sentezi vurgulayarak örgüte gereksinim duyulan daha kapsamlı, genel bir bakış sağlamıştır.
- Örgütün her düzeyine öne verir. Hem makro hem de mikro bir yaklaşımdır. Hem parçaların hem de bütünün önemine inanılır.
- Örgütlerin üyelerinin amaçlarını gerçekleştirmek için oluşturdukları kabul edilir. Ancak amaçların tek bir amaca indirgenemeyeceği görüşü benimsenir.
- Disiplinler arası bir nitelik taşır. Toplum bilim, yönetim kuramı, psikoloji, yöneylem araştırması ve ekoloji gibi alanlardan yararlanmaktadır.
- Örgütlerin ve yönetimin özelliklerini betimlemeye çalışır. Klasik kuramda olduğu gibi kural koyucu, normatif değildir.
- En önemli özelliklerinden birisi; örgütün varlığını sürdürmesi için çevrenin değişen gereklerine sürekli uyum sağlaması gereğinin vurgulanmasıdır.

SİSTEM YAKLAŞIMI (Olumsuzluk Kuramı)

Bu kurama göre (Başaran ve Çınkır, 2012, 270);

- Bir örgütün yapısı ve yönetimi, başka bir örgüte uyabilir de uymayabilir de.
- Önceden hazırlanmış yapı ve yönetim örneklerinin bir örgüte uyarlanabilirliğini söylemek olanaksızdır. Her örgütün kendi doğasına uygun özgün bir yönetim yapısı ve yönetimi olmalıdır.
- En iyi örgüt yapısı ve yönetimi, örgütün amaçlarına, büyüklüğüne, çevresine ve işgörenlerinin niteliğine uygun olanıdır.

Yeni Yönetim Yaklaşımları

Bu başlık altında;

- Stratejik yönetim,
- Toplam kalite yönetimi ve
- Yönetişim kavramları ele alınmıştır.

Stratejik Yönetim

- Stratejik yönetim, “özel sektör, kamu sektörü ve üçüncü sektörde (kar amacı gütmeyen gönüllü sektörde) faaliyet gösteren tüm organizasyonlarda geleceğe yönelik amaç ve hedeflerin belirlenmesine ve bu hedeflere ulaşılabilmesi için yapılması gerekli işlemlerin tespit edilmesine imkan sağlayan bir yönetim tekniğidir” (Aktan, 2008).
- Stratejik yönetim, bir örgütün ne yaptığını, varlık nedenini ve gelecekte ulaşmak istediği hedefleri ortaya koyan bir yönetim tekniğidir (Bryson, 1988, 5; Akt. 2008).

Stratejik yönetimin en önemli özelliği (Aktan, 2008).;

- Örgütün hem kendisinin hem de örgüt çevresinin durumunu analizine olanak tanımasıdır. Örgütün iç ve dış çevresinin analizi yapıldıktan sonra örgütün eylem planları oluşturulur.

Stratejik Yönetim

Stratejik yönetim altı aşamadan oluşmaktadır (Balcı, 2002, 231):

- Amaç koyma-geliştirme,
- Çevresel analiz,
- Strateji geliştirme,
- Strateji değerlendirme,
- Strateji uygulama
- Stratejik kontrol.

Stratejik Planlama

- “Bir örgütün ne olduğu, ne için var olduğu, ne yaptığı ve yerine getirmekle yükümlü olduğu görevleri nasıl yerine getirdiği gibi bir örgütü şekillendiren ve ona rehberlik eden en temel karar ve etkinliklerinin belirlenmesini sağlayacak disipline edilmiş etkinlik” olarak tanımlanmaktadır (Akt. Gizir).

Stratejik Planlama

Stratejik Planlama ile (Bircan, 2002):

- Uzun vadede gerçekleşecek olaylara yöne verilebilir.
- Mevcut/Güncel eğilimlerden yola çıkılarak geleceği kestirmek mümkün olabilir.
- Gelecekte karşılaşılabilecek güçlükler önlenabilir ve olumsuzluklar giderilerek istenen bir gelecek yaratılabilir.

Toplam Kalite Yönetimi

- Toplam Kalite Yönetimi (TKY), bir yönetim felsefesi olarak Deming, Juran, Crosby gibi kalite öncülerinin düşüncelerine dayanmakta ve “katılmalı yönetim” anlayışını öngören bir düşünce sistemidir. Bu düşünce sisteminde “sürekli gelişme” olgusu vurgulanmakta ve çalışma takımlarının “planla, uygula, değerlendir ve düzelt” döngüsüyle kaliteyi hayata geçirmeleri beklenmektedir (Balcı, 2010, 209).

Toplam Kalite Yönetimi (devam)

- (TKY)'nin temel amacı; müşterilerinin kalite gereksinimleri belirleyerek, bu gereksinimlerini sıfır hata ile karşılayarak müşteriye memnun etmek ve sürekli gelişmektir.
- TKY'nin en önemli özelliği ise, kaliteli ürün ve hizmet sağlanmasını sistemin tüm paydaşlarını işe koşarak sorumluluğu paylaşmaktır (Yıldız ve Ardıç, 1999).

Toplam Kalite Yönetimi (devam)

TKY'nin gelişimine katkıda bulunan isimler şöyle özetlenebilir (İpek, 2008):

- TKY kavramı, ilk kez A. Feigenbaum tarafından kullanılmıştır.
- En önemli fikir babası Deming(1900-1993)
- Deming, Japonya'daki çalışmaları sonucunda geliştirdiği 14 ilke ile TKY'nin temellerini atmıştır.
- Başka bir önemli isim Joseph Juran: Kalite zinciri olarak bilinen kalite geliştirme döngüsünü önermiştir.
- Philip Crosby: “Kalite ek maliyet getirmez” ve “sıfır hata” kavramlarını kazandırmıştır.
- Kauro Ishikawa: “Kalite çemberleri” ve “balık kılçığı” gibi kavramları kazandırmıştır.
- Masaaki Imai: “Sürekli gelişme (Kaizen)” kavramını kazandırmıştır.

Yönetişim

- Literatür incelendiğinde yönetim teriminin birçok anlamda kullanıldığı görülmektedir. Bu tanımlamaların ortak noktası: Kamu ve özel sektör arasındaki sınırların hemen hemen ortadan kalktığı ya da çok belirsizleştiği ortamlarda yeni yönetim biçimlerinin geliştirilmesidir (Palabıyık, 2004).
- Yönetim ve yönetim kavramları birbirinden farklıdır. Yönetim, toplumsal yaşamı kontrol eden kurumlarla ilgilenirken; yönetim istenen sonuçlara ulaşılacak etkinliklerin bir takım araçlar yoluyla denetlenmesi ile ilgilidir (Başaran ve Çınkır, 2012, 158).
- Yönetişim, vatandaşın pasif tüketici durumundan aktif katılımcı konumuna geçerek kendisini ilgilendiren kararlarda söz sahibi olmasını öngören ileri bir demokrasi aşamasıdır (İpek, 2008).

Yönetişim

Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse yönetim (Okçu, 2011);

- “İzlenecek politikaların sadece geleneksel olarak seçilmiş yönetimlerce ve mevcut yönetim kademelerince üretilmesi yerine bu politikaların kamu, özel sektör ve sivil toplum katılımıyla çok daha geniş bir perspektifle geliştirilip uygulanmasına işaret etmektedir.
- Mevcut sorunları çözmek yahut hâlihazırdakinden daha iyi bir noktaya ulaşmak anlamında politikaların üretilmesinde yönetim tarafından geliştirilen formül gayet açıktır: Politika üretim ve uygulaması = Kamu sektörü + Özel sektör + Sivil toplum. Kısacası artık masada sadece devletin resmi, atanmış bürokratları ve onlara yön veren siyasetçiler değil, aynı zamanda özel sektörün temsilcileri ile üçüncü sektör olarak da adlandırılan sivil toplum temsilcileri de yer almaktadır”.

Yönetişim yaklaşımına göre eğitim (Başaran ve Çinkır, 2012,272);

- Kamusal bir hizmet olmaktan çok ekonomik bir ödüldür.
- Eğitim ulusal planlamayla değil, küresel bir düzenlemeyle kamuya sunulmalıdır.
- Kamunun yararını koruyan ve küreselleşmeye karşı çıkan ulus devletler zayıflatılması amaçlanmaktadır.

Yararlanılan Kaynaklar

- Aktan, C. (2008). Stratejik Yönetim ve Stratejik Planlama. Çimento İşveren Dergisi. Temmuz-Ağustos, 4-21. <http://www.ceis.org.tr/dergiDocs/makale132.pdf> adresinden 30 Şubat 2012 tarihinde erişilmiştir.
- Aydın, M. (2007). Eğitim Yönetimi. Ankara: Hatiboğlu Yayınları
- Başaran, İ.E. ve Çinkır, Ş. (2012). Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.
- Balcı, A. (2010). Eğitim Yönetimi Terimleri Sözlüğü. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bircan İsmail (2002), Kamu Kesiminde Stratejik Yönetim ve Vizyon, Planlama Dergisi, 42. Yıl Özel Sayısı, Ankara: DPT Yayınları, s.11-19
- Can, H. (2005). Yönetim ve Organizasyon. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Gizir, C. A. (2005). Stratejik Planlama: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi Örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 43, 309-325.
- İpek, C. (2008). Yönetim Teorileri, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Editör: H. Basri Memduhoğlu ve Kürşat Yılmaz, PegemA Yayıncılık, Ankara .
- Palabıyık, H. (2004). Yönetimden yönetişime geçiş ve ötesi üzerine kavramsal Açıklamalar. Amme İdaresi Dergisi, TODAİE, Cilt 37, Sayı 1 Mart, 63-85
- Şahin, A. (?). Yönetim Kuramları ve Motivasyon İlişkisi. http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler/Ali%20%C5%9EAH%C4%B0N/motivasyon%20y%C3%B6netim%20makale.pdf
- Yıldız, Y. Ve Ardıç, K. (1999). Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi, *Bilgi*, 1999/1: 73-82